

testek koreográfiájának nevezhetnénk. Ismét csak úgy érezte az ember, amikor a hatalmas idomok megmozdultak, mintha a shakespeare-i gondolatok zuhatagában állna. Amint a gondolatok görögnek roppant súlyukkal, ugyanazzal a tempóval indultak s rendeződtek a térosztó hasábok is.

Nem szabályos kritikára vállalkoztam, így több mindennel adós maradok. Szokás végigmenni a színlapon: ki, mit, s hogyan játszott? De hiszen itt a legteljesebb közösségi művészi vállalkozásnak voltunk tanúi, amelyben minden szigorúan alá volt rendelve egy rendezői és egy szerepfelfogási elképzelésnek. Ehhez kerestek s találtak kitűnő, méltó és alkalmas partnereket. Udvariassági névsorolvasás és jelzőkeresés helyett hadd kanyarodjak inkább vissza végül ismét Füst Milánhoz, akinek „minden bohó világ doktorátust adhatna Hamlet-elmélyedés-tanból”. Ő, aki a „lélek színházában” szerette igazán Hamletet, sohasem kárhoztatta a színházi Shakespeare-kultuszt. Miért is kárhoztatta volna? Ha jól meggondoljuk, húszezernyi néző ülte itt végig nem pihenő figyelemmel a három előadást, közöttük nem egy, aki ötödször vagy tizedszer, de nagyon sok, aki először látta Shakespeare-nek ezt a remekét színpadon. Nem oktalan jóslat azt mondani, hogy az előadással nem mindenki zárja le Hamlet sorsát, vergődéseit; s bizony nem egy lesz közöttük, aki éppen az itt indított kedvből újra vagy először leemeli a könyvespolcra Shakespeare-t. Esetleg azért is, hogy a monstre színpad után megrendezze, eljátssza és eljátszassa „lelke színpadán” is. S ez egy mű legfenségesebb útja: a lélek színpadától tízezrek színpadáig — és vissza.

SZ. SIMON ISTVAN

KETTEN A DON CARLOS RÓL

MÉLTÓAN AZ EDDIGI EREDMÉNYEKHEZ . . .

Kétségtelen, hogy az ideai szabadtéri játékok zenei vonatkozásban legkiemelkedőbb eseménye a Don Carlos előadása volt. Nem lehet eléggé hangoztatni: kitűnően választott a művészeti bizottság, amikor ezt a Verdi-művet tűzte a játékok műsorára.

A Don Carlos mellett, hogy cselekményénél fogva nagyszerűen illeszkedik a Dóm tér adta lehetőségekhez, a már öregkori Verdi operákat idéző hangvételével, filozofikus tartású zenéjével egyike a mester legnagyobb hatású műveinek.

Csak fokozza örömünket, hogy a mű előadása, megszólaltatása méltó volt a játékok eddigi legszebb eredményeihez. A vendégművészek közül kettő világviszonylatban is kiváló alakítást nyújtott, de a többiek is komoly kvalitású művészek voltak.

Nekem elsősorban a II. Fülöp szerepét megformáló Nicolai *Ghiuselev* tetszett. Csodálatosan szép basszusa van, és rendkívül muzikális. Hangjának fénye, átütő ereje a legnagyobbakat idézi. S ami még a hangai adottságokhoz járul: a tiszta, érthető intonálás s a pózmentes, természetes játék. Nicolae *Herlea* — úgy hiszem — ma a legjobb Posa márkik egyike, ha nem a legjobb. Rendkívül képzett énekes, és kitűnő színész egyéniség. Posa márkija tökéletesen adta vissza — a nagyszerű énekesi teljesítményen túl — a Schiller-Verdi figura nemes férfiasságát, erkölcsi-politikai tisztaságát. Gyurgyevka *Csakarevics* nagyon szép és erőteljes hanggal rendelkező énekesnő, akinek hangszíne nem törik, hanem azonos minőséggel szárnyal a szólamatta nagy hangterjedelemben. (Kár, hogy a magas hangoknál néha — ha alig észrevehetően is — felfelé intonál. Gondolom viszont, hogy ez csak egy helytelen beszéklázás eredménye, s mitsem von le a művésznő magas fokú teljesítményéből.) A Don Carlost alakító Angelo *Lo Forese* — úgy tűnik — szerényebb hanganyaggal rendelkezik, mintsem hogy ilyen partnerek mellett címszerepet énekeljen. Igaz, a premier idején uralkodó rendkívül kedvezőtlen időjárás, a hideg, nedves levegő nagyban gátolhatta éneklését — az előadás vége felé már be is rekedt egy kicsit —, azonban a tv-közvetítés alkalmával sem sikerült igazán főszereplővé felküzdenie magát. Szereptudása, játéka viszont kifogástalan.

Nagy öröm számunkra, hogy a hazai művészek jól megállták helyüket az együttesben. Méltó partnerként szerepelt a vendégek mellett *Moldován* Stefánia, aki mind énekesi, mind színészi szempontból magas színvonalú, élményszerű teljesítményt nyújtott. Kimagaslónak tartom *Faragó* András Főinkvizitor-alakítását: aránylag rövid szólamatt olyan feszültséggel telten, s annyira ebből a szinte Verdit meghazudtoló „modern” zenei anyagból következő felfogásban énekelte, hogy szerencsésebb választást elképzelni sem tudok.

A szegedi művészek, *Berdál Valéria, Gregor József, Réti Csaba és Szabadits Judit* tehetségük, felkészültségük egészét nyújtva szerepeltek, s dicséretesen oldották meg kisebb-nagyobb feladatukat. Gregor József szép basszusa most is kiállóan érvényesült.

Vaszy Viktor Verdi-vezénylései mindig elementáris erejűek. Most különösen az volt. Érezni lehetett, hogy egy benne már teljesen kikristályosodott zenei koncepciót valósít meg, amely elképzelés a pár évvel ezelőtti, számomra most is emlékezetes színházi Don Carlos előadást is eltette. Vezénylésében tökéletesen oldódott fel a romantikus szabadság, a pillanatnyi ihlet és a nagy egészet szemmel tartó drámai fokozás elve.

Szinetár Miklós rendezése nagyon kiegyensúlyozott, letisztult. Tökéletes szinkronban van a zenével, és természetes közegként kezeli, kitölti a hatalmas színpadot. Nagyon ízléses *Fülöp Zoltán* díszlete, úgyszintén *Márk Tivadar* jelmezkollekcója.

Jól megállta helyét az *Állami Operaház*, a *Szegedi Nemzeti Színház* és a *Szegedi Zenebarátok Kórusának* tagjaiból összeállított, *Szalay Miklós* vezette vegyeskar. Csupán kérdésként vetem fel: nem lehetne a jövőben megoldani azt, hogy a kórus is az eredeti szöveggel énekeljen? Talán szórszálhasogatásnak tűnik, de számomra mindig zavaró, amikor egy olasz nyelvű részt a magyar szöveggel éneklő kórus vált fel. Rövid időre mindig megtöri a zenei élményt annak ellenére, hogy a kórus teljesítménye is meggyőző önmagában. *Elismerést érdemel a zenekar minden egyes tagja* a lelkes, színvonalas muzsikálásért, s köszönet a hődmézvászárhelyi honvéd fúvószenekarnak a lecsületes helytállásért.

Nem vagyok műszaki érdeklődésű ember, következőképpen nem is vagyok egészen tisztában azzal, hogyan működik a nézőtérén elhelyezett erősítőberendezés. Idei tapasztalatom azonban az, hogy a készülék most sem jobb, mint az elmúlt években. A premiért a nézőtér közepén dideregtem át, s érzésem szerint kevesebb egészséges zenei hang jutott el hozzám, mint pár évvel ezelőtt, amikor ugyanerről a helyről az *Aidát* hallgattam. (Bízom abban, hogy tévedek, vagy ha nem, megjegyzésemet segítő szándékúnak ítélik az illetékesek.)

Végül, úgy hiszem, az egész város s talán az egész ország is izgalommal várta a tv-közvetítést. Szerencsénkre szép időt kaptunk, s a két-három, rövid ideig tartó képhibától eltekintve kitűnően gördült az adás. Látszott, hogy mind a szólisták, mind a kórus és a stáztéria szívügyének tekintette a fellépést. Csak egy fiatalember viselkedése döbbsentett meg. Egyike volt azoknak, akik V. Károly jelképes koporsóját vitték, s a képernyőn a lehető legközelebből láthattuk, hogy ebben a situációban, szerzetesruhában, tv-közvetítéskor, kicsit cinkosan mosolyogva rágógumit forgatott a szájában. Kár volt ilyen felelőtlenül viselkednie, percekre lerontania azt a hatást, amiért emberek szájai dolgoztak teljes komolysággal és odaadással — s nem két-három másodpercig.

VÁNTUS ISTVAN

KITŰNŐ „DEBUT” — DE HOGYAN TOVÁBB?

Véletlen, hogy most kell róla beszélni, de a szegedi fesztivál dicséretesen korán elkészült 1968-as műsorfüzete nem választható el az ideji bemutatóktól. A darabokra beülő néző-hallgató ugyanis mostani belépőjegye mellé a jövő évi programismertetőt is megkaphatta, amiből két táncegyüttes mellett ismét Bánk bán, János vitéz, Aida hívja 1968 nyarán immáron évtizedes jubileumra a Dóm-színház szorgalmas látogatóit. Közismert tény, a szabadtéri — jellegéből fakadóan — zenés intézmény: opera, operett-daljáték, musical, tánc-balet együttessen harmonikusan elrendezett, válogatott műsorszámokra kell, hogy évente gerincét adja a nyári fesztiválszezonnak. Az ideji Hunyadi László—Mojszejev-együttes—Cigánybáró—Don Carlos sor művészileg, közönségieny szempontjából egyaránt jól sikerült, nem utolsó szempontból, mert közülük kettő még nem szerepelt a kilencszázötven programban. A Hunyadi László átrendezett, felfrissített színpadon került közönség elé, s *Szinetár* György tollával, *Szinetár* Miklós—*Félix* László rendezésében, megcsillogó-pompás wienerisch levegőt hozó bécsi Strauss-interpretátor: *Willi Boskovsky* vezényléstével új köntösbe bújtatták a második fesztivál-Cigánybárót. Mojszejevék először léptek a Dóm téri táncplatóra, ami nemcsak a nézőnek, nekik is élményt jelentett: Igor *Mojszejev* később úgy nyilatkozott a szovjet sajtónak, hogy eddigi körútjuk során *Út a tánchoz* műsoruk éppen Szegeden talált legalkalmasabb színpadot. A Don Carlos bemutatója pedig egyenesen telitalálat. Amiről viszont be-